

UDK 39

ISSN 0350-0322

ГЛАСНИК
ЕТНОГРАФСКОГ МУЗЕЈА

К Њ И Г А
67 - 68
2003–2004.

2004.

Вера Шарац - Момчиловић

ЕКИПА ЕТНОЛОГА У СТАПАРУ

На позив месне заједнице Стапар, екипа етнолога, коју су сачињавали четири кустоса из Етнографског музеја у Београду, два сарадника Етнографског института Српске академије наука и два студента етнологије и антропологије Филозофског факултета у Београду, боравила је од 20. до 24. маја 2002. године у селу Стапару, у општини Сомбор.

Сврха и циљ боравка на терену били су рекогносцирање терена и упознавање са традиционалном духовном и материјалном културом становника Стапара да би етнологии помогли Стапарцима у реализацији прославе 250. годишњице од помена имена села.

Екипу етнолога из Етнографског музеја у Београду сачињавали су: Ранко Баришић, музејски саветник (истраживао старе занате, мере и керамику), мр. Весна Марјановић, музејски саветник (испитивала годишњи циклус обичаја), Марко Стојановић, кустос (истраживао традиционално привређивање) и Вера Шарац – Момчиловић, виши кустос (истраживала одевање Стапара крајем XIX и почетком XX века).

Сараднице Етнографског института Српске академије наука и уметности мр Младена Прелић и Милина Баришић истраживале су теме у вези са становништвом и обичајима: *Регионални идентитет* – Младена Прелић и *Савремени годишњи обичаји* – Милина Баришић .

Студенти Јасмина Матић и Павле Карабасил, апсолвенти студија етнологије и антропологије, обавили су у Стапару истраживања у вези са темама својих дипломских радова: Јасмина Матић – *Ћилимарство у Стапару*, а Павле Карабасил – *Амбари у Стапару*.

Екипа је била смештена у удобне и комфорне домове гостопримљивих мештана. Осим обиласка села и кућа, тавана и дворишта, екипа је обишла и два сеоска гробља, цркву и водицу која се налази у непосредној близини насеља.

Коста Буњевчев са породицом, женом Маринком, сином Каменком и ћеркама Катом и Вуком (рођена 1910.)

Обављени су интервјуи са многим казивачима, од којих ћу поменути само неке: Јован Поповић – чика Јоца или Јоца фотограф, рођен 1920. у Стапару; Момир Ковчин, рођен 1924. у Стапару; Милован Волић – Лакини, рођен 1920; Зорка Поповић, рођена 1927; Симка Томић (девојачко Катанић), рођена 1940; Драгиња Стајшић (девојачко Цепанчић); Фарбарова, рођена 1934, ћерка фарбара Теодора Цепанчића; Ђура Лукић, рођен 1917; Јелена Аперлић, рођена 1925; Божанка Мартоношки, пођена 1941; Стеван Трифунов, рођен 1934; Милисав Лукић, рођен 1947, син ћурчије и крзнара Славка Лукића; Живка Радин, рођена 1928; Ђурђа Стајшић, рођена 1923. у Бачком Брестовцу; Драгица Трифунов (девојачко Парабуцки).

Захваљујући жељи Стапараца да сачувају своју традиционалну културу, музејске збирке су обogaћене за 36 предмета, који су дати као поклон. С предметима који су у Стапару набављени приликом ранијег боравка кустоса Музеја у овом српском селу – први је био пре више од сто година, давне 1901. године, а други крајем XX века, 1987. године – настала је значајна колекција предмета традиционалне српске културе северозападне Бачке. Сви предмети су обрађени и распоређени у одговарајуће збирке. Са власницом *џеге*, а џега је марама или капа која је била статусни симбол удате жене из богате куће, договорено је да се у конзерваторској радионици Музеја уради реконструкција тог предмета. Музеј поседује значајну колекцију женских покривала за главу, међу којима џега заузимају посебно место. Иако је, међутим, била широко распрострањена и ношена у свим областима Војводине (носиле су је жене свих националности) у Колекцији не постоји ни једна џега Српкиње из Бачке. Сврставањем ове џега у колекцију женских покривала за главу употпуње се систематска збирка ношњи из Војводине.

Свим дародавцима су послате захвалнице.

На терену је снимљен изванредан број фотографија, које су обрађене и распоређене у фототеци Музеја. Три старе фотографије, приватно власништво Драгиње Стајшић преснимљене су и враћене власници.